

Net Zero Industry Act

Opzet van deze briefing

De opmaak van deze briefing vormt een deelproject in het kader van project 24-202 “Van normstelling tot vergunningverlening”, met een beschrijving van de inhoudelijke bepalingen van de NZIA.

De NZIA stelt voor de EU een kader vast voor borging van de verbeterde toegang tot een duurzame levering van netto-nul-technologieën. De NZIA identificeert negentien dergelijke technologieën en pakt de obstakels aan voor het opschalen hiervan. Meest in het oog springend is de stroomlijning van het vergunningverleningsproces van projecten voor deze technologieën en strategische netto-nul-projecten.

Over de implementatie en de implementatiekalender volgt er nog een afzonderlijk document.

Volgnummer briefing nota	2024 03	Versie:	1
Auteur + e-mailadres	Griet Blomme, griet.blomme@minaraad.be		
<i>Deze briefing is een kennisdocument t.b.v. de raadsorganisaties van de Minaraad. Vermits dit document opgevat wordt als een kennisdocument, bindt het op zich niet de raadsleden of de raadsorganisaties; het document wordt wel aanvaard als informatief achtergronddocument bij verdere raadswerkzaamheden.</i>			
Referenties - 2023-02-01, COM(2023) 62 final, Mededeling van de Commissie ‘Een industrieel plan voor de Green Deal voor het nettonultijdperk’ - 2023-03-16, COM(2023) 161 final, Voorstel voor een verordening tot vaststelling van een kader van maatregelen ter versterking van het Europese ecosysteem voor de productie van nettonultechnologieproducten - 2024-06-13, Verordening (EU) 2024/1735 tot vaststelling van een kader van maatregelen ter versterking van het Europese ecosysteem voor de productie van nettonultechnologie			
Datum afsluiting van deze verkenning:	4/11/2024		

Inhoud

Duiding/	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Inhoud	1
Algemeen	2
Structuur van de NZIA	2
Algemene bepalingen	3
Stroomlijnen van administratieve en vergunningsverleningsprocessen	5
Strategische nettonulprojecten	8
Testomgevingen voor nettonultechnologie	10
CO ₂ -injectiecapaciteit	11
Ondersteunende bepalingen en de evaluatie van de NZIA	12
Samenhang met de <i>Critical Raw Materials Act</i>	12

Algemeen

Op 14 maart 2023 deed de Europese Commissie een voorstel van verordening voor een nettonulindustrie, met het doel meer schone technologieën in de EU te produceren en ervoor te zorgen dat de Unie goed is voorbereid op de transitie naar schone energie. Dit voorstel draagt bij tot de doelstelling om het Europese ecosysteem voor de productie van nettonultechnologieën op het gebied van energie te versterken.

Op 28 juni 2024 verscheen finaal de NZIA, Verordening (EU) 2024/1735 van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een kader van maatregelen ter versterking van het Europese ecosysteem voor de productie van nettonultechnologie en tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1724, in het Publicatieblad van de Europese Unie.

De NZIA is van toepassing met ingang van 29 juni 2024. Uitzondering hierop zijn de bepalingen over de veilingen voor de uitrol van hernieuwbare energiebronnen (art. 26) en andere vormen van overheidsinterventie (art. 28) die van toepassing zijn met ingang van 30 december 2025.

Structuur van de NZIA

- **HOOFDSTUK I. Onderwerp, toepassingsgebied en definities (artt. 1-4)**
 - onderwerp, toepassingsgebied, definities, lijst van nettonultechnologieën
- **HOOFDSTUK II. Randvoorwaarden voor de productie van nettonultechnologie**
 - AFDELING I. Benchmarks (art. 5)
 - AFDELING II. Stroomlijnen administratieve procedures en vergunnings-processen (artt. 6-12)
 - centrale contactpunten, informatie, versnelling in uitvoering, duur van het vergunningverleningsproces, milieubeoordelingen, planning, toegang tot de rechter
 - AFDELING III. Strategische nettonulprojecten (artt. 13-19)
 - selectiecriteria, aanvraag en erkenning, prioritaire status, duur van het vergunningverleningsproces, valleien, financiering
- **HOOFDSTUK III. CO₂-injectiecapaciteit (artt. 20-24)**
 - doelstelling, transparantie, CO₂-vervoersinfrastructuur, bijdrage van olie- en gasproducenten, markt voor afgevangen CO₂
- **HOOFDSTUK IV. Markttoegang (artt. 25-29)**
 - openbare aanbestedingsprocedures, veilingen uitrol van hernieuwbare energiebronnen, aanbestedingen innovatieve oplossingen, overheidsinterventie, coördinatie initiatieven
- **HOOFDSTUK V. Verbetering vaardigheden hoogwaardige werkgelegenheid (artt. 30-32)**
 - academies, beroepskwalificaties, platform
- **HOOFDSTUK VI. Innovatie (artt. 33-37)**
 - testomgevingen, kmo's *start-ups*, stuurgroep strategisch plan energietechnologie (SET)
- **HOOFDSTUK VII. Governance (artt. 38-41)**
 - platform voor nettonultechnologie, wetenschappelijke adviesgroep regeldruk, NEKP's
- **HOOFDSTUK VIII. Monitoring (art. 42)**
- **HOOFDSTUK IX. Slotbepalingen (artt. 43-49)**

- bevoegdheidsdelegatie, comitéprocedure, evaluatie, vertrouwelijke informatie, enz.
- **BIJLAGE: lijst van eindproducten en specifieke componenten**

Algemene bepalingen

Enkele basisdefinities

De NZIA biedt een kader voor ‘projecten voor de productie van nettonultechnologie’ en ‘strategische nettonultechnologieën’:

- Een **project voor de productie van nettonultechnologie** is “een geplande commerciële faciliteit of een uitbreiding of herbestemming van een bestaande faciliteit voor de productie van nettonultechnologieën, of een decarbonisatieproject voor energie-intensieve industrieën” (art. 3, 16).
- Een **strategisch nettonulproject** is dan weer “een project voor de productie van nettonultechnologie, een CO₂-afvangproject, een CO₂-opslagproject of een infrastructuurproject voor het vervoer van CO₂, dat zich in de Unie bevindt en dat een lidstaat op grond van de artikelen 13 en 14 als een strategisch nettonulproject heeft erkend” (art. 3, 18).

Doelstelling van de NZIA

Het doel van de NZIA is een kader vast te stellen om voor de Unie een verbeterde toegang te waarborgen tot een zekere en duurzame levering van nettonultechnologieën. Men zet hiertoe onder meer in op een opschaling van de productiecapaciteit voor nettonultechnologieën en van de toeleveringsketens in dit verband, om zo ook hun veerkracht ervan te waarborgen. Tegelijkertijd is de NZIA erop gericht bij te dragen tot de verwezenlijking van de Europese klimaatdoelstellingen met het oog op het koolstofvrij maken van de Europese economie en samenleving, tot hoogwaardige banen in nettonultechnologieën, en tot een versterking van de concurrentiepositie van de EU (art. 1.1).

Projecten voor de productie van nettonultechnologie hebben vandaag de dag te maken met lange en complexe vergunningverleningsprocessen. Gezien de omvang van de vereiste investeringen zorgen tekortkomingen bij deze processen voor een extra en vaak schadelijke belemmering voor het vergroten van de productiecapaciteit voor nettonultechnologie in Europa (overw. 25). De NZIA wilt hieraan tegemoet komen.

Om deze doelstelling te verwezenlijken, stelt de NZIA maatregelen vast om (art 1.2):

- ervoor te zorgen dat de risico's op onderbrekingen in de toelevering verminderen, met name door de productiecapaciteit en toeleveringsketens in verband met nettonultechnologieën in kaart te brengen en de opschaling ervan te ondersteunen;
- een EU-markt voor CO₂-opslagdiensten tot stand te brengen;

¹ “de bouw of omzetting van de commerciële faciliteit van een energie-intensief bedrijf, zoals gedefinieerd in artikel 17, lid 1, punt a), van Richtlijn 2003/96/EG, in de sectoren staal, aluminium, non-ferrometalen, chemische stoffen, cement, kalk, glas, keramiek, meststoffen, evenals in de papier- en pulpindustrie, die deel uitmaken van de toeleveringsketen van een nettonultechnologie en die de CO₂-eq van industriële processen aanzienlijk en permanent moeten verminderen, voor zover dat technisch haalbaar is” (art. 3, 17)

- door middel van openbare aanbestedingsprocedures, veilingen en andere vormen van overheidsinterventies de vraag naar duurzame en veerkrachtige nettonultechnologieën te stimuleren;
- werkvaardigheden te verbeteren, met het oog op het behoud en de creatie van hoogwaardige banen;
- innovatie te ondersteunen door:
 - het opzetten van testomgevingen voor nettonultechnologie,
 - de coördinatie van onderzoeks- en innovatieactiviteiten via de stuurgroep van het strategisch plan voor energietechnologie, en
 - het gebruik van pre-commerciële aanbestedingen en overheidsopdrachten voor innovatieve oplossingen;
- Europa beter in staat te stellen om voorzieningsrisico's met betrekking tot nettonultechnologieën te monitoren en te beperken.

Nettonultechnologieën

In de NZIA gaat het over de productie van **nettonultechnologieën** in termen van **afgewerkte producten, specifieke componenten of specifieke machines** waarmee die producten worden gemaakt. Door hierop de nadruk te leggen, vult de NZIA de CRMA aan die zich in plaats daarvan richt op het eerste deel van de toeleveringsketen, met name kritieke grondstoffen, de winning, verwerking en recycling ervan.² Kritieke grondstoffen vallen onder de CRMA, maar de NZIA is wel van toepassing op de verwerkte materialen die een essentiële component van de nettonultechnologieën vormen (overw. 11).

De NZIA identificeert **negentien nettonultechnologieën**:

1. zonne-energietechnologieën, met inbegrip van fotovoltaïsche, thermo-elektrische en thermische zonne-energietechnologieën;
2. technologieën voor hernieuwbare windenergie op land of op zee;
3. batterij- en energieopslagtechnologieën;
4. warmtepompen en technologieën voor geothermische energie;
5. waterstoftechnologieën, met inbegrip van elektrolyse-installaties en brandstofcellen;
6. technologieën voor duurzaam biogas en biomethaan;
7. CCS-technologieën;
8. technologieën voor het elektriciteitsnet, met inbegrip van technologieën voor elektrisch opladen voor vervoer en technologieën om het net te digitaliseren;
9. technologieën voor kernsplijtingsenergie, met inbegrip van splijtstofcyclustechnologieën;
10. technologieën voor duurzame alternatieve brandstoffen;
11. waterkrachttechnologieën;
12. hernieuwbare-energietechnologieën die niet onder de vorige categorieën vallen;
13. energie-efficiëntietechnologieën voor energiesystemen, incl. warmtenettechnologieën;
14. technologieën voor hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong;
15. biotechnologische klimaat- en energieoplossingen;

² Door dezelfde logica te volgen, namelijk het bevorderen van een businesscase, het verbeteren en verstrekken van adequate vaardigheden en het ondersteunen van investeringen, vullen deze verordening en de CRMA elkaar aan om synergiën op regelgevingsgebied tot stand te brengen in de hele toeleveringsketen van de productie van nettonultechnologie in de Unie.

16. transformatieve industriële decarbonisatie-technologieën, niet onder de vorige categorieën;
17. CO₂-vervoers- en gebruikstechnologieën;
18. wind- en elektrische voortstuwingstechnologieën voor vervoer;
19. nucleaire technologieën die niet onder de vorige categorieën vallen.

Deze lijst bevat technologieën die essentieel zijn voor de decarbonisatiedoelstellingen van Europa en de verbetering van de werking van de interne markt. Niet alle lidstaten aanvaarden echter alle technologieën als bron van schone en veilige energie. Zij zijn immers vrij in hun keuze tussen verschillende energiebronnen, de algemene structuur van hun energievoorziening en hun industriebeleid (art. 4.2). Om dat recht te waarborgen leidt de met deze verordening vastgestelde lijst van nettonultechnologieën niet tot een wijziging in de toewijzing van middelen binnen het huidige meerjarig financieel kader 2021-2027.³ In lijn daarmee mag een lidstaat ook niet verplicht worden om projecten ter ondersteuning van een toeleveringsketen voor een technologie die hij niet aanvaardt als onderdeel van zijn *energiemix*, te erkennen als strategische projecten (overw. 14).

Deze lijst is bovendien **niet finaal**. Na elke vernieuwing of actualisering van de NEKP's en na raadpleging van het platform, zal de Europese Commissie beoordelen op het nodig is deze lijst uit te breiden (art. 46.4). De Commissie zal ook middels een gedelegeerde handeling **subcategorieën** vaststellen binnen de nettonultechnologieën en in de lijst van specifieke componenten die voor die technologieën worden gebruikt (zie bijlage 1, in uitvoering van art. 46.7).

Stroomlijnen van administratieve en vergunningsverleningsprocessen

Om te waarborgen dat nettonultechnologieën blijvend voorzien zullen worden in Europa, moeten projecten voor de productie hiervan zo snel mogelijk op gang kunnen komen of uitbreiden. Daarom is het belangrijk om te zorgen voor efficiëntie in planning en voor investeringszekerheid. Met de NZIA wordt er in dat verband ingezet op een **bepijking van de administratieve lasten** voor projectpromotoren. Dat gebeurt door het **vergunningverleningsproces te stroomlijnen**, met als randvoorwaarde dat die projecten veilig, betrouwbaar en ecologisch duurzaam zijn en voldoen aan de milieu-, sociale en veiligheidseisen (overw. 21).

Het centrale contactpunt

Om het vergunningverleningsproces eenvoudiger, efficiënter en transparanter te maken, moeten promotoren van projecten voor de productie van nettonultechnologie, met inbegrip van strategische projecten, terecht kunnen bij een centraal georganiseerd contactpunt dat belast is met het faciliteren en coördineren van het gehele vergunningverleningsproces (overw. 23). Dit centraal contactpunt kan de instantie zijn die vergunningenbesluiten neemt.

- Lidstaten hebben daarbij de **keuze** om een centrale contactpunt op **lokaal, regionaal of nationaal niveau, of op een ander relevant administratief niveau** op te richten of aan te wijzen. Duidt de lidstaat er meer dan één aan, dan moet een projectpromotor het juiste contactpunt eenvoudig kunnen identificeren (art. 6.2).

³ Namelijk wat betreft subsidiabiliteit en gunningscriteria met betrekking tot energietechnologieën binnen de fondsen van de EU, inclusief middelen die worden gefinancierd via emissierechten in het kader van ETS of steun van de EIB.

- De lidstaten moeten er alleszins voor zorgen dat projectpromotoren slechts met één enkel contactpunt – *‘one stop shop’* – in contact hoeven te treden.
- Het centraal contactpunt is verantwoordelijk voor het **faciliteren en coördineren** van het vergunningverleningsproces en voor het **verstrekken van informatie** over het stroomlijnen van de administratieve processen⁴ en informatie over de vraag wanneer een aanvraag volledig is⁵ (art. 6.1).
- Om ervoor te zorgen dat de centrale contactpunten en alle instanties die betrokken zijn bij het vergunningverleningsproces hun verantwoordelijkheden doeltreffend kunnen uitvoeren, moeten de lidstaten er voldoende gekwalificeerd **personeel** en (financiële, technische en technologische) **middelen** aan toewijzen, waaronder (indien nodig) ook middelen voor bij- en omscholing (art. 6.7).

Via een platform zullen de verschillende centrale contactpunten van de lidstaten onder meer hun *best practices* kunnen delen (art. 6.8).

Het vergunningverleningsproces

Dit proces omvat **alle relevante vergunningen** voor het bouwen, uitbreiden, omzetten en exploiteren van projecten voor de productie van nettonultechnologie en strategische nettonulprojecten, met inbegrip van vergunningen in verband met de bouw, chemische stoffen en aansluiting op het net, en eventueel vereiste milieubeoordelingen en -vergunningen. Het proces omvat ook alle aanvragen en procedures vanaf de erkenning dat de aanvraag volledig is tot de kennisgeving van het raambesluit over het resultaat van de procedure door het betrokken centraal contactpunt, alsook met betrekking tot geologische opslag van CO₂, het vergunningverleningsproces voor opslag dat betrekking heeft op de verwerking van alle nodige vergunningen voor oppervlakte-installaties die worden gevraagd om een opslaglocatie te exploiteren, met inbegrip van bouwvergunningen en vergunningen voor pijpleidingen, en de milieuvergunning voor de injectie en opslag van CO₂, en dat is voltooid overeenkomstig Richtlijn 2009/31/EG (art. 3, 19).

Om zekerheid en duidelijkheid te bieden bij de totstandkoming van nettonultechnologie-projecten, voorziet de NZIA in **maximumtermijnen** voor het vergunningverleningsproces (art. 9.1).

De startdatum van zo'n termijn is de datum van de bevestiging van de volledigheid van de aanvraag (art. 9.10). Op dat moment moet ook een tijdschema voor het proces worden opgesteld (art. 9.11). De termijnen⁶ zijn:

- 12 maanden voor de opbouw of uitbreiding van projecten voor de productie van nettonultechnologie met een jaarlijkse productiecapaciteit van minder dan 1 GW;
- 18 maanden voor:
- de opbouw of uitbreiding van projecten voor de productie van nettonultechnologie met een jaarlijkse productiecapaciteit van 1 GW of meer;

⁴ Overeenkomstig artikel 7 over het online toegankelijk maken van informatie.

⁵ Overeenkomstig artikel 9, lid 10

⁶ De vastgestelde termijnen doen geen afbreuk aan eventuele kortere termijnen die door de lidstaten worden vastgesteld, aan uit Europese of internationale recht voortvloeiende verplichtingen; of aan administratieve of rechterlijke beroepsprocedures (Artikel 9, lid 12 en 13)

- voor projecten waarbij de jaarlijkse productiecapaciteit niet in GW wordt gemeten.⁷

In uitzonderlijke gevallen, die verband houden met de **aard, complexiteit, locatie of omvang** van het voorgestelde project, kunnen de lidstaten de termijnen – éénmaal met maximaal drie maanden – verlengen. Dergelijke uitzonderlijke gevallen zijn bijvoorbeeld onvoorziene omstandigheden die ertoe kunnen nopen milieubeoordelingen in verband met het project toe te voegen of af te ronden, of vertragingen vanwege oteigeningsprocedures indien die vereist zijn (art. 9.6).

Indien voor decarbonisatieprojecten voor energie-intensieve industrieën verschillende installaties (*facilities*) of eenheden op één locatie moeten worden gebouwd, kunnen de projectpromotor en het centraal contactpunt overeenkomen om dit project in verschillende kleinere projecten op te splitsen, met het oog op de naleving van de maximum termijnen (art. 9.3).

De **voorbereiding van een milieueffectbeoordelingsrapport**⁸ door de opdrachtgever⁹ wordt niet meegerekend in deze maximumtermijnen waaraan de lidstaten gebonden zijn. Het centraal contactpunt deelt aan de projectpromotor de datum mee waarop die het milieueffectbeoordelingsrapport moet indienen. Het centraal contactpunt houdt daarbij rekening met de organisatie van het vergunningverleningsproces en de tijd die nodig is om dat rapport te beoordelen. De periode tussen die meegedeelde datum en de feitelijke indiening van het rapport telt niet mee voor de berekening van de termijn. Hetzelfde geldt indien het centraal contactpunt, na de vereiste raadplegingen, de projectpromotor in kennis stelt van de mogelijkheid om **aanvullende informatie** in te dienen bij het milieueffectbeoordelingsrapport (overw. 25, art. 9.4-5 en art. 9.9).

De NZIA erkent (zie overw. 27) dat milieubeoordelingen een essentiële waarborg vormen om negatieve milieueffecten te voorkomen of deze effecten tot een minimum te beperken. Om er voor te zorgen dat de vergunningverleningsprocessen voor projecten voor de productie van nettonultechnologieën voorspelbaar zijn en tijdig worden afgerond, moet elke kans om de vereiste beoordelingen en vergunningen te stroomlijnen worden benut, **zonder daarbij het niveau van milieubescherming te verlagen**. In dat verband moeten de vereiste beoordelingen worden **gebundeld** om onnodige overlappingsen te voorkomen en moeten projectpromotoren en de bevoegde instanties uitdrukkelijk overeenkomen wat de reikwijdte van de gebundelde beoordeling moet zijn alvorens die beoordeling wordt uitgevoerd, om onnodige *follow-up* te voorkomen.

Andere handelingen in het kader van de milieubeoordelingen (bijvoorbeeld scoping, raadpleging van het publiek, ...) zijn onderhevig aan termijnen en bij de bevoegde instantie moet voldoende personeel en middelen voorzien zijn (art. 10).

Naast deze ingrepen zijn er nog andere elementen waarmee de NZIA tracht bij te dragen aan de vlotte afhandeling van het vergunningverleningsproces. Projectpromotoren mogen alle documenten die relevant zijn voor het vergunningverleningsproces **digitaal** indienen (art. 6.4). Daarbij geldt het *once-only technical system*. De bevoegde instanties moeten bovendien waarborgen dat alle **relevante studies** die zijn uitgevoerd, of vergunningen of toestemmingen

⁷ Artikel 9, lid 2: het gaat bijvoorbeeld over netwerken en technologieën voor koolstofafvang en -opslag of CO₂-transport en gebruikstechnologieën.

⁸ Dit is een onderdeel van het proces dat de milieueffectbeoordeling uitmaakt.

⁹ Opdrachtgever in de zin van Richtlijn [2011/92/EU](#): "de aanvrager van een vergunning voor een particulier project of de overheidsinstantie die het initiatief tot een project neemt" (art. 1.2, b).

die zijn verleend voor een bepaald project, in aanmerking kunnen worden genomen, en dat er geen duplicaten van studies, vergunningen of toestemmingen zijn vereist, tenzij andersluidende toepasselijke regelgeving (art. 6.5). Aanvragers moeten ook gemakkelijk toegang hebben tot informatie over procedures en tot de procedures zelf voor de beslechting van **geschillen** met betrekking tot het vergunningverleningsproces. Dat kan ook een vorm van alternatieve geschillenbeslechtingsmechanisme zijn, indien het nationale recht in dergelijke procedure voorziet (art. 6.6).

Planning

Deze verordening heeft ook impact op de opmaak van plannen door lidstaten. Conflicten over grondgebruik kunnen de uitrol van projecten voor de productie van nettonultechnologie belemmeren (overw. 28). De NZIA moedigt de nationale, regionale en lokale instanties dan ook aan om bij de ontwikkeling van plannen¹⁰ bepalingen op te nemen voor projecten voor de productie van nettonultechnologie, strategische nettonulprojecten en mogelijks zelfs de valleien voor de versnelde uitrol ervan (art. 11).

De milieubeoordeling van plannen met bepalingen voor de ontwikkeling van projecten voor de productie van nettonultechnologie, inclusief de strategische projecten en de nodige infrastructuur daarvoor, op basis van de Plan-m.e.r.-richtlijn en de Habitatrictlijn kan gecombineerd worden en kan ingaan op de effecten op mogelijk getroffen waterlichamen of het mariene milieu (art. 11.2).

Digitalisering

Lidstaten moeten **gecentraliseerd en gemakkelijk** online-toegang verlenen tot informatie over:

- het centrale contactpunt,
- het vergunningverleningsproces (inclusief geschillenbeslechting),
- financiering en diensten in verband met investeringen,
- financieringsmogelijkheden op Europees of nationaal niveau,
- bedrijfsondersteunende diensten (art. 7).

Strategische nettonulprojecten

Het is mogelijk bepaalde specifieke projecten voor de productie van nettonultechnologie te erkennen als 'strategische nettonulprojecten'. Dergelijke projecten bieden extra maatschappelijke voordelen, met name wat betreft het afbouwen van de afhankelijkheden van de EU of wat betreft het verwezenlijken van de doelstellingen van de energie-unie en de klimaatdoelstellingen (overw. 26).

Die projecten voldoen aan ten minste een van de volgende criteria (art. 13.1):

- ze dragen bij tot de **technologische en industriële veerkracht** van nettonultechnologieën, doordat de productiecapaciteit van een component of een deel van de toeleveringsketen voor nettonultechnologie wordt vergroot;
- ze hebben een duidelijk positief effect op de toeleveringsketen of downstreamsectoren van de Europese nettonulindustrie;

¹⁰ Plannen, met inbegrip van bestemmingsplannen, plannen voor ruimtelijke ordening en plannen voor landgebruik.

- ze dragen bij tot de **verwezenlijking van de klimaat- of energiedoelstellingen** door nettonultechnologieën te produceren, door middel van praktijken die zorgen voor verbeterde milieuduurzaamheid en -prestaties of circulariteitskenmerken, met inbegrip van uitgebreide koolstofarme energie-, water- of materiaalefficiëntie en praktijken die de CO₂-eq aanzienlijk en permanent verlagen.

Daarenboven moeten lidstaten **CO₂-opslagprojecten** die voldoen aan enkele (cumulatieve) voorwaarden, als strategische nettonulprojecten erkennen. Dit omvat CO₂-afvangprojecten die ermee verband houden, of een gerelateerd CO₂-infrastructuurproject (art. 13.3).

Projectpromotoren die voor hun project de status van strategisch nettonulproject wensen te verkrijgen, moeten die status bij de betrokken lidstaat formeel aanvragen overeenkomstig de vastgelegde aanvraag- en erkenningscriteria (art. 14, overw. 26). De lidstaten moeten de aanvraag beoordelen op basis van een eerlijke en transparant proces binnen één maand na ontvangst van de volledige aanvraag (art. 14.3). Een project kan ten andere ook zijn status als strategisch nettonulproject verliezen.

De Commissie begint en onderhoudt een openbaar register van strategische nettonulprojecten (art. 14.9).

Prioritaire status

Erkende strategische nettonulprojecten krijgen een prioritaire status. Gezien hun rol overweegt de NZIA (overw. 34) dat het noodzakelijk is dat:

- de vergunningsprocedure nog meer gestroomlijnd en efficiënt verloopt;
- zij binnen de lidstaat de status van het hoogst mogelijke nationale belang krijgen;
- zij aanvullende steun krijgen zodat investeringen worden aangetrokken.

Daarbij mag niet voorbijgegaan worden aan de verplichtingen uit de Natuurherstelwet, Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en het Verdrag van Aarhus of andere unierechtelijke verplichtingen.

Gezien de aan deze projecten toegeschreven rol, moeten ook de bevoegde vergunningverlenende instanties deze strategische nettonulprojecten opvatten als zijnde ‘in het **algemeen belang**’. Op basis van haar beoordeling per geval kan een vergunningverlenende instantie concluderen dat het door het project gediende algemeen belang **prevaleert boven het algemeen belang dat verband houdt met de bescherming van de natuur en het milieu** en dat bijgevolg een vergunning voor het project kan worden verleend, mits aan alle relevante **voorwaarden** van de Habitatrichtlijn, Kaderrichtlijn Water, of de Vogelrichtlijn of de rechtshandelingen van de EU inzake natuurherstel is voldaan (overw. 35).

Duur van het vergunningverleningsproces

De opgelegde termijnen van het vergunningverleningsproces van een erkend strategisch nettonulproject zijn over het algemeen nog korter dan deze van gewone ‘projecten voor de productie van nettonultechnologie’. Ze mogen met name niet langer duren dan (art. 16):

- 9 maanden voor de opbouw of uitbreiding van strategische nettonulprojecten met een jaarlijkse productiecapaciteit van minder dan 1 GW;
- 12 maanden voor

- de opbouw of uitbreiding van strategische nettonulprojecten met een jaarlijkse productiecapaciteit van 1 GW of meer;
- strategische nettonulprojecten waarbij de jaarlijkse productiecapaciteit niet in GW wordt gemeten;
- 18 maanden voor alle benodigde vergunningen voor de exploitatie van een opslaglocatie overeenkomstig Richtlijn 2009/31/EG.

De eerste stap van een verplichte milieubeoordeling wordt niet meegeteld (art. 16.3).

Valleien voor versnelde uitrol van nettonultechnologie

Er wordt van uit gegaan dat **clustering van industriële activiteiten**, gericht op industriële symbiose, het **milieueffect** van de activiteiten tot een minimum kan beperken en efficiëntiewinst kan opleveren voor de betrokken industriële actoren. Dergelijke clustering kan aldus aanzienlijk bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening.

Om die redenen bevordert de NZIA de ontwikkeling van ‘valleien voor versnelde uitrol van nettonultechnologie’ (de ‘valleien’). Dergelijke valleien moeten beperkt zijn in geografische en technologische reikwijdte (overw. 29). De lidstaat zijn er toe gehouden dergelijke valleien **aan te wijzen** en te ondersteunen. Bij het aanwijzen van een vallei moet de lidstaat een plan opstellen waarin wordt aangegeven welke nettonulproductieactiviteit in de vallei zal worden ondergebracht (het ‘plan’). De lidstaat moet ook de nodige **(plan-)milieueffectbeoordelingen** uitvoeren die vereist zijn voor de nettonulproductieactiviteiten die in de vallei zullen plaatsvinden. Het plan moet de resultaten van de milieueffectbeoordelingen bevatten alsook de nationale maatregelen die moeten worden genomen om eventuele negatieve milieueffecten te minimaliseren of te beperken (overw. 30).

Gezien de rol van valleien bij het verzamelen en bundelen van middelen die relevant zijn voor de open strategische autonomie van de EU, en hun bijdrage aan de voorzieningszekerheid voor nettonultechnologieën en de groene en de digitale transitie, moeten de bevoegde vergunningverlenende instanties valleien als ‘van **algemeen belang**’ beschouwen (art. 18) voor de toepassing van de relevante Europese milieuwetgeving. Die projecten mogen evenwel geen grote nadelige gevolgen voor het milieu hebben die niet kunnen worden beperkt of gecompenseerd. Op basis van een beoordeling vooraf kan de bevoegde vergunningverlenende instantie concluderen dat het algemeen belang dat met de projecten in een vallei wordt gediend **zwaarder weegt dan de algemene belangen in verband met natuur- en milieubescherming** en dat de projecten bijgevolg kunnen worden goedgekeurd, mits naleving van de toepasselijke voorwaarden uit de Kaderrichtlijn Water, de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn en de rechtshandelingen van de EU inzake natuurherstel is voldaan (overw. 32).

De lidstaat wijst voor elke vallei een centraal contactpunt aan (art. 18).

Testomgevingen voor nettonultechnologie

De ‘testomgeving voor nettonultechnologie’ is een regeling die ondernemingen in staat stelt innovatieve nettonultechnologieën en andere innovatieve technologieën¹¹ te testen in een

¹¹ Artikel 3, 13): energie- of klimaatgerelateerde technologieën met een bewezen potentieel om bij te dragen tot de decarbonisatie van industriële of energiesystemen en om strategische afhankelijkheden te verminderen, die wezenlijke innovaties met zich meebrengen die momenteel niet op de markt van de Unie beschikbaar zijn en die voldoende geavanceerd zijn om te worden getest in een gecontroleerde omgeving.

gecontroleerde omgeving¹² onder reële omstandigheden, in het kader van een specifiek plan ontwikkeld en gemonitord door een bevoegde instantie (art. 3, 22).

De NZIA ziet testomgevingen voor nettonultechnologie als een belangrijk instrument om **innovatie** op het gebied van nettonultechnologieën en **leren op regelgevingsgebied** te bevorderen. Ruimte bieden voor experimenten stimuleert innovatie, omdat de beschikbare wetenschappelijke resultaten nog in een gecontroleerde reële omgeving moeten worden getest. Daarbij is het zoeken naar een evenwicht tussen rechtszekerheid voor deelnemers aan de testomgeving en de verwezenlijking van de doelstellingen van de EU. Afwijkingen in de nationale wetgeving voor testomgevingen voor nettonultechnologie zijn daarbij toegestaan. De essentiële eisen inzake nettonultechnologie moeten daarbij wel gewaarborgd blijven (overw. 100).

De bevoegde instanties waarborgen bijgevolg dat **elk significant risico** voor de gezondheid, de veiligheid of het milieu dat bij de ontwikkeling en het testen van innovatieve nettonultechnologieën of andere innovatieve technologieën aan het licht is gekomen, **openbaar** wordt gemaakt en dat de ontwikkelings- en testprocedure onmiddellijk wordt **opgeschort** totdat dat risico is beperkt (art. 33.5).

Wanneer de bevoegde instanties van oordeel zijn dat het voorgestelde project **uitzonderlijke risico's** voor de gezondheid en veiligheid van werknemers, de bevolking in het algemeen of het milieu met zich meebrengt, met name omdat het gaat om tests, ontwikkeling of validering waarbij **bijzonder giftige stoffen** betrokken zijn, keuren zij het plan voor de testomgeving voor nettonultechnologie pas goed wanneer zij ervan overtuigd zijn dat passende waarborgen zijn ingesteld die in **verhouding** staan tot het vastgestelde uitzonderlijke risico (art. 33.5).

De NZIA verduidelijkt voor deze testomgevingen verder dat de deelnemers eraan **aansprakelijk** gesteld kunnen worden – conform de Europese en nationale regelgeving – voor **aan derden toegebrachte materiële schade** als gevolg van testen binnen die omgeving (art. 33.6).

CO₂-injectiecapaciteit

De NZIA voorziet bovendien in maatregelen om tegen 2030 de EU-doelstelling van 50 miljoen ton jaarlijkse operationele CO₂-injectiecapaciteit¹³ te halen, en zo de decarbonisatie van de industrieën van de EU te ondersteunen en de klimaatverandering te bestrijden (overw. 36).

Om ervoor te zorgen dat deze doelstelling van de Unie zou worden gehaald, moeten de lidstaten de maatregelen treffen die nodig zijn om de uitrol van projecten voor CCS te bevorderen en te stimuleren. Daaronder vallen ook maatregelen om uitstoters aan te moedigen emissies af te vangen, evenals investeringssteun aan investeerders voor CO₂-vervoersinfrastructuur om CO₂ naar de opslaglocaties te vervoeren (overw. 41).

Door projecten gericht op CO₂-opslaglocaties en alle verwante projecten voor CO₂-afvangst en CO₂-infrastructuur aan te merken als strategische nettonulprojecten, beoogt men de ontwikkeling van CO₂-opslaglocaties te versnellen en te vergemakkelijken. Op die basis beoogt

¹² Dat kan ook via een grensoverschrijdende samenwerking zijn.

¹³ Artikel 3, 28): "de hoeveelheid CO₂ die jaarlijks kan worden geïnjecteerd in een operationele geologische opslaglocatie, waarvoor krachtens Richtlijn 2009/31/EG een vergunning is verleend, met als doel emissies te verminderen of meer koolstofverwijderingen te realiseren, met name voor grote industriële installaties, en die wordt gemeten in ton per jaar."

men de toenemende vraag naar opslaglocaties vanuit de industrie op te vangen met de meest kosteneffectieve opslaglocaties (overw. 43).

Om dit alles te verwezenlijken voorziet de NZIA in bepalingen over de transparantie van gegevens over de CO₂-opslagcapaciteit, over inspanningen omtrent CO₂-vervoersinfrastructuur, over de bijdrage van olie- en gasproducenten met een vergunning en over een regelgevingskader voor de markt voor afgevangen CO₂ (artt. 21-24).

Ondersteunende bepalingen en de evaluatie van de NZIA

Ondersteunende bepalingen

De NZIA grijpt nog verder in op de kwestie van de markttoegang, met bepalingen over:

- de bijdrage wat betreft duurzaamheid en veerkracht in openbare aanbestedingsprocedures (art. 25),
- veilingen voor de uitrol van hernieuwbare energiebronnen (art. 26),
- pre-commerciële aanbestedingen en openbare aanbestedingen voor innovatieve oplossingen (art. 27) en
- andere vormen van overheidsinterventie (art. 28).

De NZIA schrijft verder nog bepalingen voor omtrent de verbetering van vaardigheden voor hoogwaardige werkgelegenheid (art. 30 e.v.), maatregelen voor KMO's en *start-ups* (art. 34) en *governance* bepalingen. Tot slot legt de NZIA de link met de nationale energie- en klimaatplannen (art. 41) en voorziet in monitoring (art. 42).

Evaluatie van de werking van de verordening

Vier jaar na inwerkingtreding staat de **evaluatie** gepland van de NZIA (art. 46).

- De evaluatie dient in eerste instantie te beoordelen of de doelstellingen van de verordening zijn verwezenlijkt en wat het effect is op zakelijke gebruikers (inclusief KMO's) en eindgebruikers, en op de doelstellingen van de *Green Deal*.
- Vervolgens zal men bekijken of de verordening na 2030 resultaten kan opleveren en bijgevolg kan bijdragen aan de verwezenlijking van de langeretermijndoelstelling om voor 2050 klimaatneutraliteit te bereiken. Daarbij kan men rekening houden met andere technologieën (en die ook zo mee opnemen in de NZIA) die hiertoe een belangrijke rol kunnen spelen.
- Tot slot zal de evaluatie doorgaan op de vraag of *benchmarks* nodig zijn voor specifieke technologieën om de voorzieningszekerheid van die technologieën te bereiken.

Blijkt na evaluatie dat de doelstellingen waarschijnlijk niet verwezenlijkt geraken, dan beoordeelt de Europese Commissie, na raadpleging van het platform, de haalbaarheid en evenredigheid van het voorstellen van maatregelen om de verwezenlijking van die doelstellingen te waarborgen (art. 46.6).

Samenhang met de *Critical Raw Materials Act*.

De Europese Commissie diende op 14 maart 2023 niet enkel de NZIA in om de competitiviteit van de EU nettonulindustrie te verbeteren en de opschaling ervan te vergemakkelijken. Naast de NZIA deed de Commissie een voorstel om de voorzieningszekerheid te verbeteren van de

grondstoffen die nodig zijn om de nettonultransitie te garanderen; de *Critical Raw Materials Act*. Dat leidde tot Verordening (EU) [2024/1252](#) tot vaststelling van een kader om een veilige en duurzame voorziening van kritieke grondstoffen te waarborgen. Doel van de CRMA is een kader vast te stellen waarmee de toegang van Europa tot een veilige, veerkrachtige en duurzame voorziening van kritieke grondstoffen wordt gewaarborgd.¹⁴

¹⁴ Voor een volledige uiteenzetting zie Briefingnota Project 24-206.